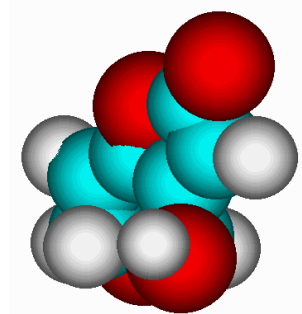

Patulin – 80 let výzkumu mykotoxinu významného pro veřejné zdraví

Vladimír Ostrý¹ – František Malíř² – Veronika Kýrová¹ – Jiří Ruprich¹

¹ Státní zdravotní ústav v Praze, Centrum zdraví, výživy a potravin

² Univerzita Hradec Králové, Katedra biologie

Událost v roce 1943

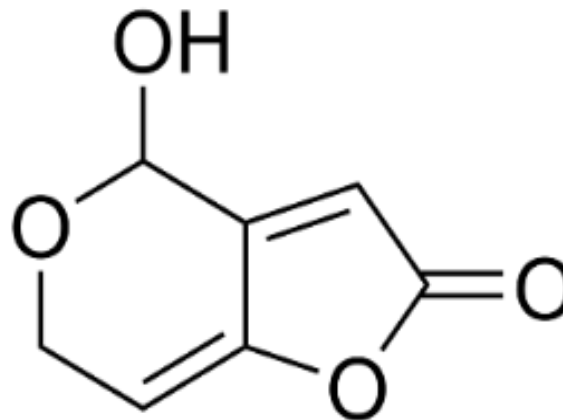
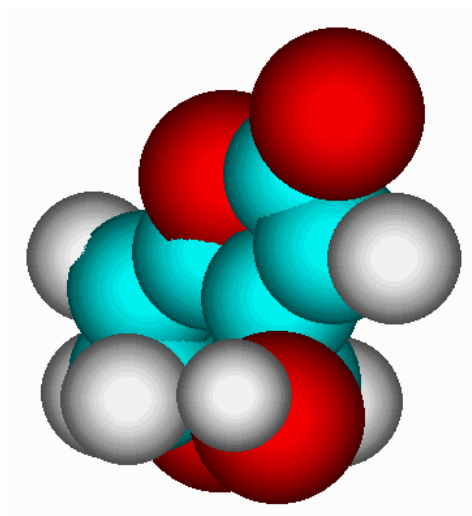
- Všeobecné nadšení objevu penicilinu a intenzivní výzkum ve vyhledávání dalších nových látek s antibiotickým účinkem
- Patulin původně označovaný jako clariformin byl izolován a charakterizován jako sekundární metabolit *Penicillium patulum* (= *Penicillium griseofulvum* Dierckx)
- Výzkumníci z London School of Hygiene & Tropical Medicine
- Chemické, biochemické a biologické studie

Prof. Harold Raistrick
*1890 - †1971

Chemická charakteristika patulinu

- Patulin (PubChem CID: 4696) byl chemicky charakterizován jako heterocyklický nenasycený lakton

Testování patulinu

- ✓ Vykazuje širokospektrální antibiotickou aktivitu
- ✓ Inhibici růstu více než 75 druhů gram+ a gram-bakterií
- ✓ Slibné potenciální antibiotikum !
- ✓ Účinky antivirové, antifungální a antiprotozoální

Testování patulinu

- ✓ Testování v klinických studiích
- ✓ Tercinin - obchodní název patulinu v UK
- ✓ Sprej do krku a nosu k léčbě nachlazení
- ✓ Krém k léčbě plísňových kožních infekcí

Testování patulinu

- ✓ V pokusech na myších se zjistilo, že dráždí GI trakt
- ✓ Způsobuje překrvení, krvácení a tvorbu vředů
- ✓ Byly popsány karcinogenní účinky u myší

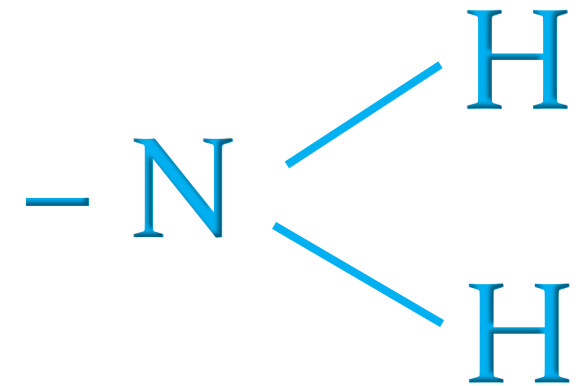
Testování patulinu

- ✓ Toxické účinky pro rostliny a živočichy včetně člověka
- ✓ *"Každá látka je jed, pouze dávka odlišuje jed od léku Paracelsus"*
- ✓ Patulin byl díky svým toxickým účinkům přeřazen mezi mykotoxiny

■ ■ ■ Toxikologie patulinu

- ✓ Schopnost vazby na **sulfhydrylové skupiny** a zejména na **volné aminoskupiny** proteinů
- ✓ Narušení **propustnosti buněčných membrán**
- ✓ Narušení **aktivity enzymů**
- ✓ Narušení procesu **buněčné respirace**

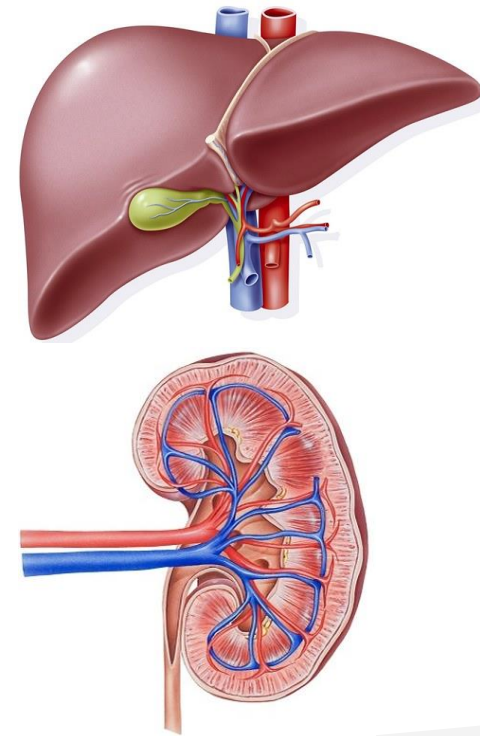

Toxikologie patulinu

- ✓ Neurotoxické účinky
- ✓ Hepatotoxické účinky
- ✓ Immunotoxické účinky
- ✓ Orgánové poškození jater a ledvin

■ ■ ■ Toxikologie patulinu

- ✓ Gastrointestinální poruchy a vznik krvácení, distenze a vředů v GI traktu
- ✓ Edém GI traktu a plic

Charakterizace nebezpečí patulinu

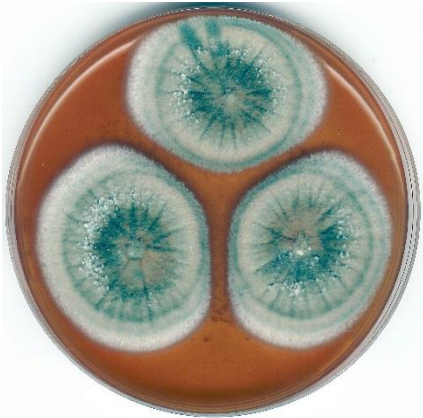
- ✓ **Provizorní maximální tolerovatelný denní přívod (PMTDI) pro patulin 0,4 µg/kg t.hm./den**
- ✓ **Zatím nebyl IARC klasifikován jako karcinogen pro člověka (skupina 3)**

JECFA FAO/WHO - Joint FAO/WHO Expert Committee on Food Additives Evaluation of certain food additives and contaminants. Forty-fourth report of the Joint FAO/WHO Expert Committee on Food Additives., WHO Technical Report Series 859, 1995.

SCF - Scientific Committee on Food. Minute Statement on Patulin Expressed by the Scientific Committee on Food during the plenary meeting on 8 March 2000. Available from: https://food.ec.europa.eu/system/files/2020-12/sci-com_scf_out55_en.pdf

OSTRY, V., MALIR, F., TOMAN, J., GROSSE, Y. Mycotoxins as human carcinogens - the IARC monographs classification. Mycotoxin Research, 2017, 33, 65-73. <https://doi.org/10.1007/s12550-016-0265-7>

Producenti patulinu

Rod	Druh
<i>Penicillium</i>	<i>P. expansum</i> <i>P. griseofulvum</i> <i>P. carneum</i>
<i>Aspergillus</i>	<i>A. clavatus</i>
<i>Byssochlamys</i>	<i>B. nivea</i>

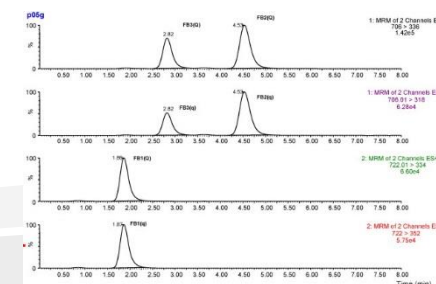
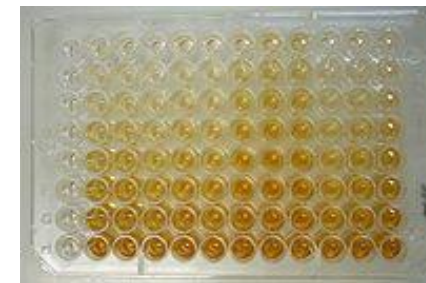
Stanovení patulinu

- Imunochemické metody

- ELISA, „dipsticks“ a „lateral flow“ testy

- Chromatografické metody

- TLC, HPTLC, GLC, HPLC, LC-MS/MS

Patulin a ovoce

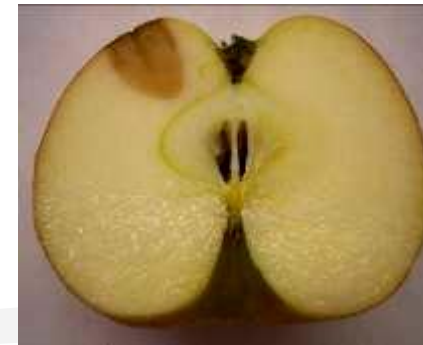
Patulin a kontaminace jablek

Mechanické poškození povrchu

Patulin a kontaminace jablek

Poškození hmyzem

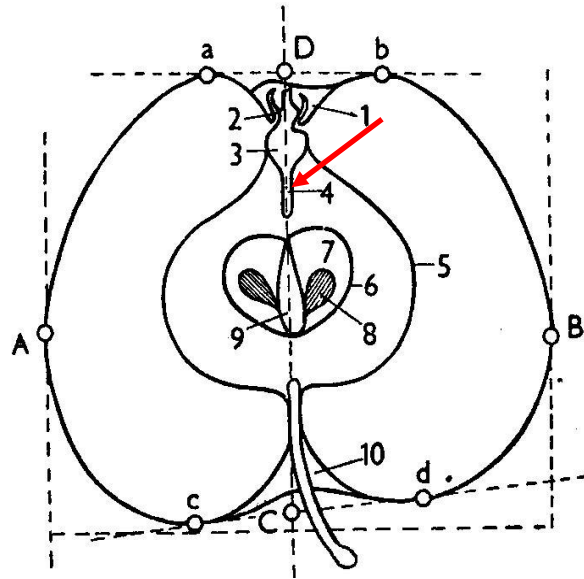

Patulin a kontaminace jablek

Otevřená podkališní rourka

Gloster

Patulin a potravinový RP

Patulin a potraviny ŽP

✓ Tvrdé sýry

✓ Uzeniny

PUEL, O., GALTIER, P., OSWALD, I.P. Biosynthesis and toxicological effects of patulin. *Toxins*, 2010, 2, 613–631. <https://doi.org/10.3390/toxins2040613>
PATTONO, D., GROSSO, A., STOCCO, P.P., PAZZI, M., ZEPPA, G. Survey of the presence of patulin and ochratoxin A in traditional semi-hard cheeses. *Food Control*, 2013, 33, 54-57

Patulin a regulace v potravinách

1.3	Patulin	ML (µg/kg)	Poznámky
1.3.1	Ovocné šťávy, ovocné šťávy z koncentrátu, koncentrované ovocné šťávy a ovocné nektary	50	V případě koncentrované ovocné šťávy se maximální limit vztahuje na rekonstituovanou šťávu.
1.3.2	Lihoviny, jablečné víno a jiné fermentované nápoje získané z jablek nebo obsahující jablečnou šťávu	50	
1.3.3	Pevné výrobky z jablek uváděné na trh pro konečného spotřebitele, kromě výrobků uvedených v bodech 1.3.4 a 1.3.5	25	Včetně jablečného kompotu a jablečného pyré.
1.3.4	Jablečná šťáva a pevné výrobky z jablek pro kojence a malé děti, takto označené a uváděné na trh	10	Včetně jablečného kompotu a jablečného pyré. Maximální limit se vztahuje na výrobky připravené k použití (uváděné na trh jako takové nebo rekonstituované podle pokynů výrobce).
1.3.5	Dětské příkrmy	10	Maximální limit se vztahuje na výrobky připravené k použití (uváděné na trh jako takové nebo rekonstituované podle pokynů výrobce).

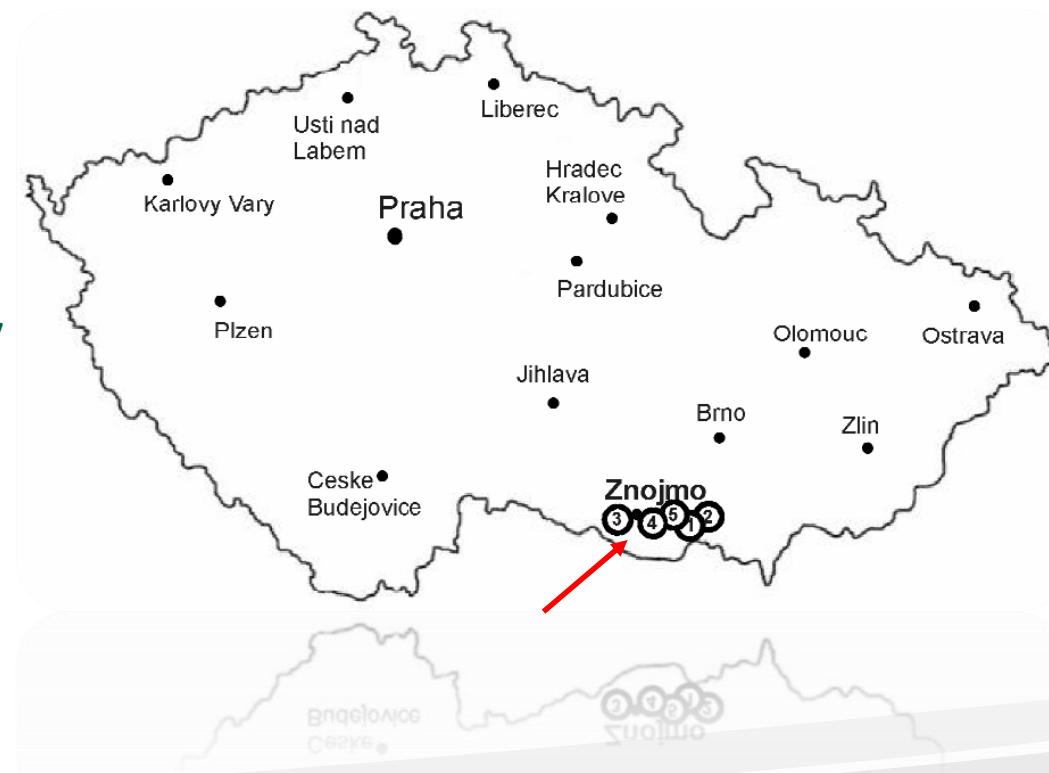
Náš přínos k výzkumu patulinu

Výskyt patulinu v hroznovém moštu a víně

Výzkum 2014

- Znojemská vinařská podoblast (5 viničných tratí)
- 25 vzorků 17 odrůd hroznů révy vinné (bílé i červené odrůdy)
- 25 vzorků moštů
- 25 vzorků vína

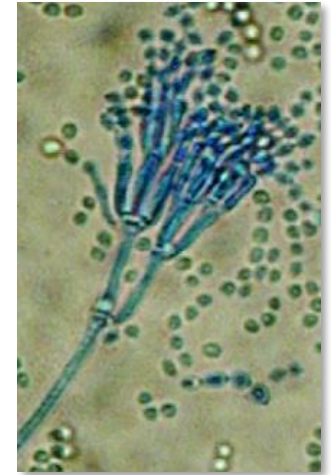
Mykologické vyšetření

- 23 (92 %) vzorků hroznů révy vinné bylo osídleno kmeny *Penicillium expansum*
- Potenciální producent patulinu

Testování produkce patulinu

- 23 izolátů *Penicillium expansum*
- Testování produkce patulinu *in vivo* na konzumních hroznech révy vinné (25 °C, 7 dní)
- LC-MS/MS

Testování produkce patulinu

- 23 (100%) isolátů *P. expansum* produkovalo patulin

Výskyt patulinu v moštu a víně

■ ■ ■ Výskyt patulinu v moštu

- 23 vzorků moštů
- LC-MS/MS
- Patulin byl stanoven v 10 (43%) vzorcích moštů (ar. průměr: 171 $\mu\text{g}/\text{kg}$; medián: 50 $\mu\text{g}/\text{kg}$; rozsah: 143–644 $\mu\text{g}/\text{kg}$)

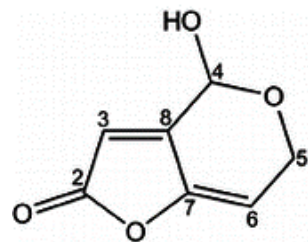
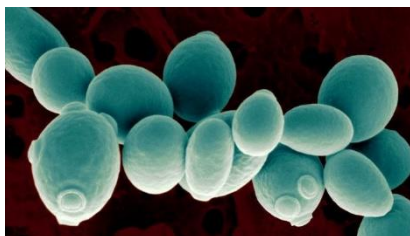
Výskyt patulinu ve víně

- 25 vzorků vína
- HPLC - UV/VIS
- Patulin nebyl ve vzorcích vína stanoven!
- Všechny výsledky byly < LOQ metody

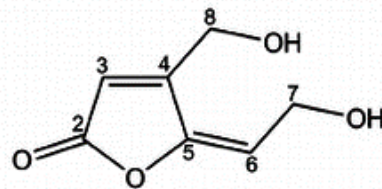

Výskyt patulinu ve víně

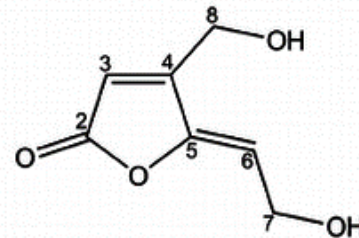
- *Saccharomyces cerevisiae*

Patulin

(E)-ascladiol

(Z)-ascladiol

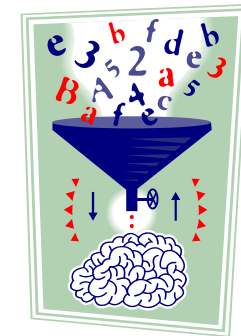
- SO_2 – potravinářská přídatná látka s konzervačním a antioxidačním účinkem

Závěr

- ✓ Patulin je i nadále předmětem odborného zájmu řady výzkumných týmů nejen ve světě, ale i u nás
- ✓ Vliv globálního oteplování a změny klimatu na producenty patulinu a jeho výskyt v potravinách
- ✓ Výzkum patulinu v kojeneckých a dětských ovocných výživách
- ✓ Molekulárně biologické metody a „rychlé“ testování producentů patulinu

Poděkování

*Věnováno památce badatelům,
kteří zásadním způsobem přispěli
v průběhu 80 let k výzkumu
patulinu a rozšířili tak úroveň
našeho poznání*

*Thank
you*

Děkuji za pozornost!

